

รหัส (ไม่) ลับ QR Code สำหรับการเข้าใช้บริการวารสารฉบับออนไลน์ QR Code for Accessing Online Journal Service

เสาวภา เพ็ชรรัตน์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง
e-mail: psaowapa@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

QR Code สำหรับการเข้าใช้บริการวารสารฉบับออนไลน์ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลวารสารที่แยกฉบับพิมพ์และเผยแพร่เนื้อหาเฉพาะในรูปแบบฉบับออนไลน์ รวมถึงวารสารที่เผยแพร่ในรูปแบบฉบับพิมพ์ควบคู่กับรูปแบบฉบับออนไลน์ได้ โดยผู้ใช้บริการสแกน QR Code ผ่านอุปกรณ์สมาร์ทโฟน (Smart Phone) เพื่อดำเนินการส่งเสริมการใช้วารสารฉบับออนไลน์และสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นจากการนำเทคโนโลยี QR Code ที่กำลังเป็นที่นิยมเป็นอย่างสูงในปัจจุบันมาประยุกต์ใช้ในการบริการวารสารฉบับออนไลน์ ซึ่งเริ่มดำเนินการจัดกิจกรรมตั้งแต่เดือน มกราคม 2561 เป็นต้นมา โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ใช้บริการห้องสมุด ได้แก่ นิสิต อาจารย์ บุคลากรภายในและบุคคลภายนอกห้องสมุด ผลการจัดกิจกรรมพบว่า การนำเทคโนโลยี QR Code มาประยุกต์ใช้ช่วยส่งเสริมการใช้วารสารฉบับออนไลน์ให้แก่ผู้ใช้บริการมากยิ่งขึ้น โดยมีผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม QR Code สำหรับการเข้าใช้บริการวารสารฉบับออนไลน์ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.57 และผู้ใช้บริการต้องการให้มีการจัดกิจกรรมนี้ต่อไปอีก

คำสำคัญ

เทคโนโลยี QR Code, บริการวารสารฉบับออนไลน์

ABSTRACT

QR Code for Accessing Online Journal Services” is the new service of Library Center of Thaksin University. The main purpose of this service is to provide convenient accessibility for users to online journals that are in both online-only and online-and-print journal types. The users can quickly access to online journals by scanning QR codes via smartphones. Consequently, the service supports promoting and using online journals. Moreover, the users are satisfied by the new library service approach integrating smartphone and QR code technologies. The service has been started since January 2018. The target users are students and lectures of Thaksin

University and public users. Hence, more users access online journals and they continue to use this service to access the online journals via this service. The level and average of satisfaction assessment are at the highest level and 4.57 respectively.

Keyword

QR Code Technology, Online Journal Service

บทนำ

เทคโนโลยีในปัจจุบันมีการก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดอีกทั้งกระแสดิจิทัลที่กำลังขับเคลื่อนวงการสื่อที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนไปตามพฤติกรรมของผู้บริโภคได้ส่งผลกระทบต่อสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทวารสาร นิตยสาร ที่จะต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดเช่นกัน โดยการเปลี่ยนรูปแบบการเผยแพร่เนื้อหาเป็นแบบออนไลน์มีมากขึ้นตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2559 เป็นต้นมา นิตยสารหลายชื่อ เช่น ขวัญเรือน ครีว ดีฉันทน์ บางกอกรายสัปดาห์ พลอยแถมเพชร และสกุลไทย ได้ทยอยยุติการจัดทำตัวเล่มลง ตลอดจนวารสารวิชาการหลายชื่อได้เปลี่ยนรูปแบบการเผยแพร่เนื้อหาจากฉบับพิมพ์เป็นรูปแบบออนไลน์แทน เช่น วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข วารสารวิชาการสาธารณสุข วารสารอาหาร วารสารการประมง วารสารหัตถ์วิทยุวิชาการ เป็นต้น เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีที่ทันสมัยตามการเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคที่นิยมเข้าถึงสื่อออนไลน์มากขึ้นในยุคปัจจุบัน

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง มีพันธกิจหนึ่งที่สำคัญในการแสวงหาพัฒนาระบบจัดเก็บและเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทเพื่อสนับสนุนภารกิจของมหาวิทยาลัย งานจัดทรวารสารเป็นกระบวนการจัดทรวารสารมาให้บริการในสำนักหอสมุด ซึ่งจะดำเนินการจัดทรวารสารปีละ 1 ครั้ง ต่อปีงบประมาณ โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้รับผิดชอบตั้งแต่การสำรวจรายชื่อวารสารจากผู้ใช้บริการ การสำรวจความซ้ำซ้อนของวารสารที่มีให้บริการ การรวบรวมข้อมูลใบสมัครสมาชิกวารสารเพื่อต่ออายุสมาชิกวารสารกับทางสำนักพิมพ์ ซึ่งจากการดำเนินงานจัดทรวารสารตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา พบว่าผู้จัดทำวารสารที่ทางสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุงบอกรับเป็นสมาชิกได้ทยอยยุติการจัดทำตัวเล่ม และหลายรายชื่อผู้จัดทำวารสารได้แจ้งเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเผยแพร่เนื้อหาวารสารจากฉบับพิมพ์เป็นรูปแบบฉบับออนไลน์ เพื่อลดต้นทุนการผลิต และลดปริมาณกระดาษของผู้จัดทำวารสาร จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้วารสารฉบับพิมพ์ค่อย ๆ ทยอยหายไปจากชั้นวารสารไปเรื่อย ๆ และทางผู้จัดทำวารสารหลายรายชื่อมีนโยบายเผยแพร่เนื้อหาวารสารในรูปแบบฉบับพิมพ์ควบคู่กับรูปแบบฉบับออนไลน์ผ่านทางเว็บไซต์

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น บรรณารักษ์ได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทวารสาร จึงได้นำเทคโนโลยี QR Code (Quick Response Code) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีการเข้ารหัสแบบสองมิติโดยนำข้อความมาเข้ารหัสเป็นภาพที่สามารถใช้งานผ่าน อุปกรณ์สมาร์ตโฟน (Smart Phone) ในการสแกนเพื่อถอดรหัสในการเข้าถึงข้อมูลที่ได้นำมาเข้ารหัสในรูปแบบอื่นหรือการทำงานอื่น เช่น ขอความ การโหลดสุทธานาเว็บเพจ

การส่งอีเมลและอื่น ๆ QR Code เป็นเทคโนโลยีที่เริ่มใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกาในการทำการตลาด และได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในหลายกระบวนการทางธุรกิจ เช่น การติดตามการผลิต การส่งต่อและการให้ข้อมูล การเช็คอินการเดินทางของสายการบิน (Hampton, Peach, & Rawlins, 2012, pp. 404-407) โดยนำมาประยุกต์ใช้สำหรับบริการวารสารฉบับออนไลน์ ในสองลักษณะคือ 1) วารสารที่ยกเลิกฉบับพิมพ์และเผยแพร่เนื้อหาเฉพาะในรูปแบบฉบับออนไลน์ และ 2) วารสารที่เผยแพร่ในรูปแบบฉบับพิมพ์ควบคู่กับรูปแบบฉบับออนไลน์ เพื่อเพิ่มความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลวารสารฉบับออนไลน์โดยการสแกน QR Code ผ่านอุปกรณ์สมาร์ทโฟน (Smart phone) รวมทั้งส่งเสริมการใช้งานวารสารฉบับออนไลน์ผ่าน QR Code ตลอดจนสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการจากการนำเทคโนโลยี QR Code มาประยุกต์ใช้ในการบริการวารสารฉบับออนไลน์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลวารสารที่ยกเลิกฉบับพิมพ์และเผยแพร่เนื้อหาเฉพาะในรูปแบบฉบับออนไลน์ และวารสารที่เผยแพร่ในรูปแบบฉบับพิมพ์ควบคู่กับรูปแบบฉบับออนไลน์ได้
2. เพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลวารสารฉบับออนไลน์โดยการสแกน QR Code ผ่านอุปกรณ์สมาร์ทโฟน (Smart Phone)
3. เพื่อส่งเสริมการใช้งานวารสารฉบับออนไลน์ผ่าน QR Code
4. เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการในการใช้งาน QR Code สำหรับบริการวารสารฉบับออนไลน์

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ

การนำเทคโนโลยี QR Code มาประยุกต์ใช้สำหรับบริการวารสารออนไลน์ทดแทนวารสารฉบับพิมพ์ที่ยกเลิกตีพิมพ์ มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 บรรณารักษ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลกับนักวิชาการคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี QR Code มาประยุกต์ใช้สำหรับบริการวารสารฉบับออนไลน์

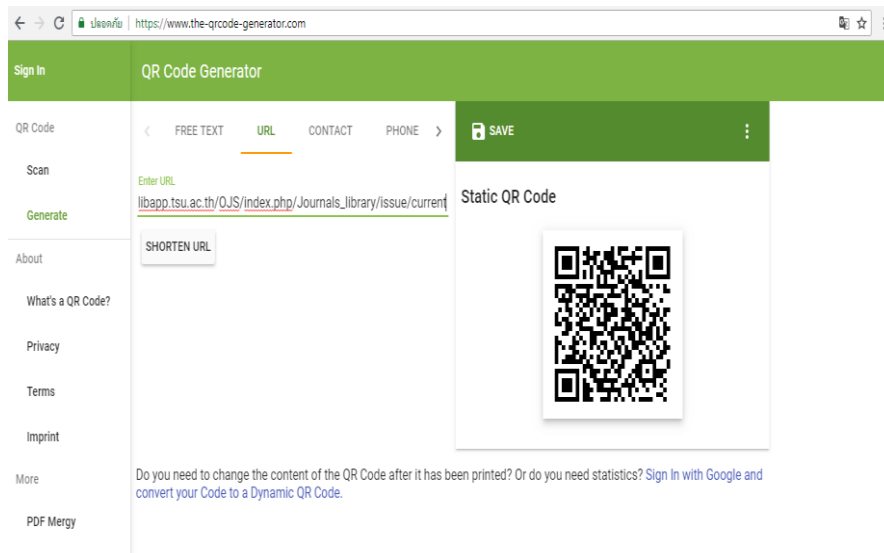
ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมรายชื่อวารสารพร้อม URL ที่อยู่เว็บไซต์ของวารสารที่เปลี่ยนรูปแบบจากวารสารฉบับพิมพ์มาเป็นวารสารฉบับออนไลน์ ตัวอย่างวารสาร 10 ชื่อ ที่นำมาทำ QR Code สำหรับบริการวารสารฉบับออนไลน์

ตารางที่ 1 ตัวอย่างวารสาร 10 ชื่อ ที่นำมาทำ QR Code สำหรับบริการวารสารฉบับออนไลน์

ลำดับ	ชื่อวารสาร	URL	การเผยแพร่เนื้อหา
1	วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ	http://libapp.tsu.ac.th/OJS/index.php/Journals_library/issue/current	ออนไลน์
2	วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข	https://www.hsri.or.th/researcher/media/e-journal/e-journal	ออนไลน์
3	วารสารวิชาการสาธารณสุข	http://thailand.digitaljournals.org/tj/	ออนไลน์
4	วารสารควบคุมโรค	http://irem.ddc.moph.go.th/content/index/47	ออนไลน์
5	วารสารพฤติกรรมศาสตร์	http://bsris.swu.ac.th/journal/index_thai.html	ออนไลน์
6	วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา	http://bsris.swu.ac.th/jbsd/	ออนไลน์
7	วารสารเภสัชศาสตร์อีสาน	https://tci-thaijo.org/index.php/IJPS/issue/archive	ออนไลน์
8	วารสารวิจัยเทคโนโลยีการประมง	http://www.fishtech.mju.ac.th/FishNew1/Journal_FT/main/index.php?select=journal&&set=main	ออนไลน์
9	วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต	https://tci-thaijo.org/index.php/JCDLQ/issue/view/1139	ออนไลน์
10	For Quality	http://www.tpa.or.th/publisher/fqm.php	ออนไลน์

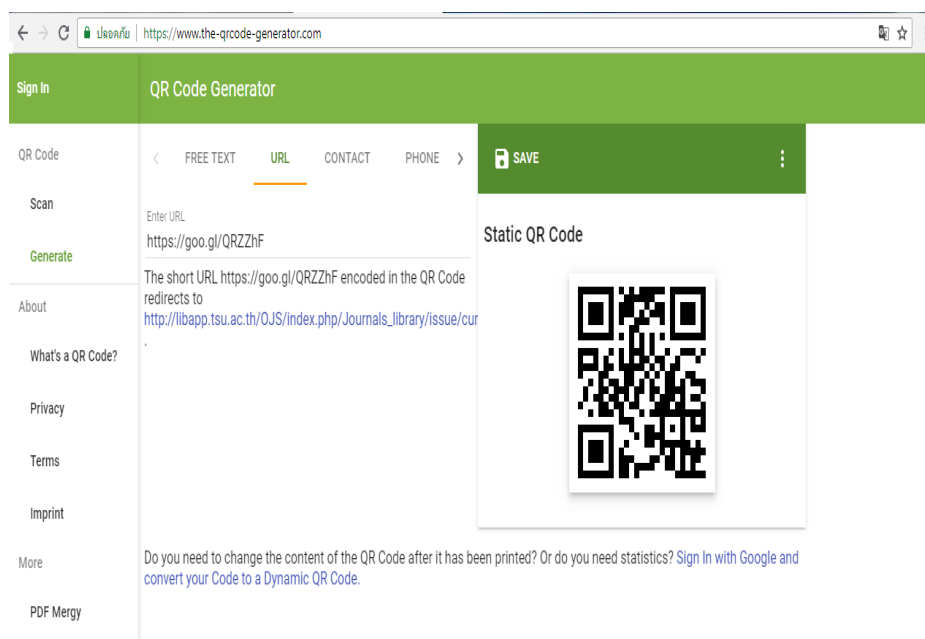
ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาโปรแกรมที่จะนำมาสร้าง QR Code โดยเลือกสร้าง QR Code จากบริการสร้างรหัส QR Code ฟรี จากเว็บ <http://www.qr-code-generator.com>

ขั้นตอนที่ 4 เลือกแถบเมนู URL และนำ URL ที่อยู่เว็บไซต์ของวารสารฉบับออนไลน์ มาวางไว้ใต้ข้อความ Enter URL

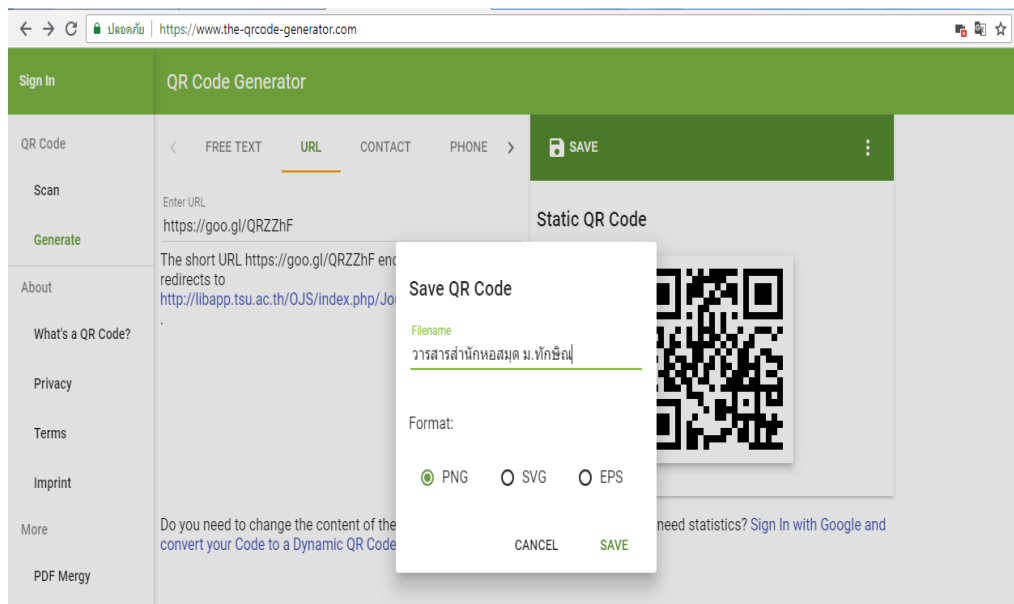
ภาพที่ 1 ภาพขั้นตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 5 คลิกที่ปุ่ม “SHORTEN URL” ระบบจะทำให้ URL สั้นกระชับ เป็น https://goo.gl/ORZZhF ซึ่งสามารถสแกนไปยังเว็บไซต์ URL ที่นำมาวางได้ดั้งเดิม

ภาพที่ 2 ขั้นตอนที่ 5

ขั้นตอนที่ 6 คลิกปุ่ม SAVE ปรากฏกล่องข้อความให้ตั้งชื่อ QR Code และเลือกรูปแบบ (Format) เป็น PNG และคลิก SAVE ระบบจะทำการสร้าง QR Code ให้โดยอัตโนมัติ

ภาพที่ 3 ขั้นตอนที่ 6

ขั้นตอนที่ 7 นำรหัส QR Code พร้อมหน้าปกวารสารมาออกแบบตกแต่งให้สวยงาม (ดังภาพ)

ภาพที่ 4 ขั้นตอนที่ 7

ขั้นตอนที่ 8 จัดวางป้ายรหัส QR Code ที่จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วไว้ที่ชั้นติดผนัง เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลวารสารที่ยกเลิกฉบับพิมพ์และเผยแพร่เนื้อหาเฉพาะในรูปแบบฉบับออนไลน์ ผ่านสมาร์ทโฟน (Smart Phone) ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

ภาพที่ 5 ขั้นตอนที่ 8

ขั้นตอนที่ 9 จัดวางป้ายรหัส QR Code ที่ชั้นวารสารที่เผยแพร่ในรูปแบบฉบับพิมพ์ควบคู่กับรูปแบบฉบับออนไลน์ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลฉบับย้อนหลังของวารสารผ่านสมาร์ทโฟน (Smart Phone) ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

ภาพที่ 6 ขั้นตอนที่ 9

ขั้นตอนที่ 10 ติดป้ายประชาสัมพันธ์แนะนำขั้นตอนการใช้ QR Code สำหรับบริการวารสารออนไลน์

ภาพที่ 7 ขั้นตอนที่ 10

ขั้นตอนที่ 11 ติดป้ายประชาสัมพันธ์กิจกรรม Journal Big Points เพื่อส่งเสริมการใช้ QR Code สำหรับบริการวารสารออนไลน์เพียง “สแกน QR Code ปูบ รับรางวัลป๊อบ” โดยสะสมแต้มครบ 10 แต้มผ่าน TSULib Line Official Account รับของรางวัลจากบรรณารักษ์ฟรี

ภาพที่ 8 ขั้นตอนที่ 11

ขั้นตอนที่ 12 จัดทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งาน QR Code สำหรับวารสาร
ฉบับออนไลน์ และให้ผู้ใช้บริการประเมินและสรุปผลความพึงพอใจ

ภาพที่ 9 ขั้นตอนที่ 12

ตัวอย่าง QR Code แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งาน QR Code สำหรับวารสาร
ออนไลน์

A screenshot of a Google Form titled "แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งาน QR Code สำหรับวารสารออนไลน์" (Evaluation Form for QR Code Usage for Online Journal). The form is in Thai and includes a header with a decorative night sky background. The main content area is white with a light blue background. It contains a section for "สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม" (Respondent Status) with several radio button options: อาจารย์ (Professor), นิสิตปริญญาตรี (Bachelor's Student), นิสิตปริญญาโท (Master's Student), นิสิตปริญญาเอก (PhD Student), บุคลากรมหาวิทยาลัย (University Staff), and บุคคลภายนอก (External Person). Below this are two dropdown menus for "กรณี: นิสิต/ปวศ/ระดับชั้นปี" (Case: Student/Associate Degree/Level) and "กรณี: อาจารย์/นิสิต ปวศ/ระดับคณะวิชา" (Case: Professor/Student Associate Degree/Level of Faculty). A "ส่งไป" (Submit) button is at the bottom.

ภาพที่ 10 ตัวอย่างแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งาน QR Code สำหรับวารสารออนไลน์
ผ่าน Google Form

ภาพที่ 11 ผู้ใช้บริการกำลังสแกน QR Code วารสารฉบับออนไลน์

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

สรุปผล

จากการการนำเทคโนโลยี QR Code มาประยุกต์ใช้ทำให้ผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลวารสารที่ยกเลิกฉบับพิมพ์และเผยแพร่เนื้อหาเฉพาะในรูปแบบฉบับออนไลน์ และเข้าถึงข้อมูลวารสารที่เผยแพร่ในรูปแบบฉบับพิมพ์ควบคู่กับรูปแบบฉบับออนไลน์ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลา เพราะเข้าถึงข้อมูลวารสารฉบับออนไลน์ผ่านอุปกรณ์สมาร์ทโฟน (Smart phone) และส่งเสริมการใช้งานวารสารฉบับออนไลน์จากการสแกน QR Code ตลอดจนสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ให้บริการ ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.57

อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

จากผลการสำรวจแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ในการใช้ QR Code สำหรับบริการวารสารฉบับออนไลน์ ได้ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบประเมินความพึงพอใจจากจำนวน 125 คน อยู่ในระดับมากที่สุด จากการดำเนินการจัดกิจกรรมได้ผลการตอบรับเป็นอย่างดี บรรณารักษ์เห็นควรดำเนินการจัดทำ QR Code สำหรับบริการวารสารภาษาอังกฤษฉบับออนไลน์ขึ้นมาเพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การนำไปใช้ประโยชน์ในงานห้องสมุด

1. ประโยชน์ต่อผู้ให้บริการ

1.1 ผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลวารสารที่ยกเลิกฉบับพิมพ์และเผยแพร่เนื้อหาเฉพาะในรูปแบบฉบับออนไลน์ และสามารถเข้าถึงข้อมูลวารสารที่เผยแพร่ในรูปแบบฉบับพิมพ์ควบคู่กับรูปแบบฉบับออนไลน์ได้

1.2 ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลวารสารฉบับออนไลน์ฉบับย้อนหลังโดยการสแกน QR Code ผ่านอุปกรณ์สมาร์ทโฟน (Smart phone)

2. ประโยชน์ต่อบรรณารักษ์

2.1 มีแหล่งสารสนเทศรวบรวมเกี่ยวกับวารสารที่ยกเลิกฉบับพิมพ์และเผยแพร่เนื้อหาเฉพาะในรูปแบบฉบับออนไลน์ และวารสารที่เผยแพร่ในรูปแบบฉบับพิมพ์ควบคู่กับรูปแบบฉบับออนไลน์

2.2 ประหยัดเวลาในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ URL ของวารสารที่ยกเลิกฉบับพิมพ์มาเป็นแนะนำไปให้ผู้ใช้บริการสแกน QR Code ผ่านอุปกรณ์สมาร์ทโฟน (Smart phone)

3. ประโยชน์ต่อห้องสมุด

3.1 ห้องสมุดมีบริการเชิงรุกโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี QR Code เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ

3.2 เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างห้องสมุดสามารถนำข้อมูลไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของห้องสมุดอื่น ๆ ได้

รายการอ้างอิง

ทรงพันธ์ เจริมประยงค์. (2557). *การให้บริการห้องสมุดยุคใหม่ : แนวโน้มในปัจจุบันและความท้าทายในอนาคต*. เข้าถึงได้จาก <http://203.131.219.180/km/wpcontent/uploads/2015/03/New-Library.pdf>

ปาริชาติ แสงระชัย. (2559). บริการสารสนเทศในห้องสมุดยุคดิจิทัล. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 11(38), 1-10.

Hampton, D., Peach, A., & Rawlins, B. (2012). Extending library services with QR Codes. *Journal The reference librarian*, 53(4), 403-414. 10.1080/02763877.2012.704576.